

هادیان: در مناطق جنگی معمولاً افرادی با عنوان «منیجر» وجود دارند که با ارتباطات خود، خبرنگارهای آزاد را پشتیبانی می‌کنند. منیجرها پول هنگفتی از خبرنگاران دریافت می‌کنند و با ارتباطات شخصی خودشان با نیروهای نظامی، محافظت‌هایی برای آنان در نظر می‌گیرند.

پشت صحنه حضور خبرنگاران اعزامی به جنگ از زبان حامد هادیان،

خبرنگار و مستندساز که در جنگ‌های سوریه، عراق

و افغانستان حضور داشته

جنگ اوکراین قاعده ذهنی خبرنگاران غربی را به هم زد

جنگ و درگیری‌های نظامی همچنان که روی همه شئون زندگی انسان‌ها تأثیر می‌گذارد در رسانه، خبررسانی و خبرنگاری نیز شرایط متفاوتی ایجاد می‌کند. آن قدر که گاهی ماهیت رسانه را به یک ماشین جنگی و ماهیت خبرنگار را به یک سرباز تغییر می‌دهد. برای نگاهی دقیق‌تر به خبرنگاری در جنگ، اقتضائات، خطرهای چالش‌های آن، گپ و گفتی داشتیم با حامد هادیان خبرنگار، روزنامه‌نگار و مستندساز جوانی که در درگیری‌های نظامی سال‌های اخیر منطقه شامل جنگ در سوریه، عراق و افغانستان حضور داشته و تجربیات خود را به اشکال گوناگون در تلویزیون، مطبوعات و شبکه‌های اجتماعی به اشتراک گذاشته است. در این گفت‌وگو تلاش کردیم فارغ از نگاه کلی به جنگ و رسانه بر جزئیات کار خبرنگاری متمرکز شویم و خبررسانی در میدان جنگ را واکاوی کنیم.

تصویر خیلی تأکید دارند. همه واحدهای نظامی، واحد سمعی و بصری دارند. اصل تفاوت در استفاده از اینهاست. ارتش‌های کلاسیک معمولاً به دلیل مسائل حفاظتی ضعیف‌ترند. هرچه گروه نظامی، غیرحرفه‌ای‌تر و شبه‌نظامی‌تر باشد از فیلم و عکس بیشتری استفاده می‌کند. در عین حال همه ارتش‌ها به این نتیجه رسیده‌اند که باید از این ظرفیت استفاده کنند، شاید بعدها برای توجیه کارهایی که کرده‌اند به کارشان بپیاد.

❗️ **چقدر امکان فعالیت برای خبرنگارهای مستقل فراهم است؟**

اوایل جنگ قاعده خیلی خاصی نیست. به خصوص در جنگ‌های پیش‌بینی نشده، خبرنگاران آزاد خیلی راحت می‌توانند کار کنند اما کمی که از جنگ بگذرد، کار برای نیروهای مستقل در منطقه درگیری خیلی محدودتر می‌شود. اگر درگیری در منطقه شهری باشد، کار آسان‌تر است و خبرنگار می‌تواند در پوشش آدم‌های معمولی پنهان شوند.

❗️ **آیا محافظتی که گفتید، موجب نمی‌شود خبرنگار، اخبار جنگ را جانبدارانه گزارش کند؟ مثلاً در جنگ اوکراین باعث شود رسانه‌های غربی به**

سمت نیروی حفاظت‌کننده غش کنند؟

چون این جنگ قابل پیش‌بینی بود، بیشتر رسانه‌های حرفه‌ای، خبرنگارشان را از قبل برده بودند. یعنی هم خبرنگار و هم آمادگی فعالیت داشتند. بنابراین رویکرد رسانه‌شان هم مشخص بود.

❗️ **این که رسانه‌های غربی با مواضع خاصی به جنگ‌ها می‌پردازند، چقدر ناشی از مواضع خبرنگاران است؟ ما خبرنگار را به عنوان کسی می‌شناسیم که در جست‌وجوی حقیقت است. نسبت خبرنگاران وابسته به رسانه‌های غربی، مثلاً در جایی مثل اوکراین با حقیقت چیست؟**

می‌گیرند. همان خبرنگاران حرفه‌ای رسانه‌ها نیز پروتکل‌هایی دارند از جمله این که اجازه ندارند به خط اول آتش بروند و عقب‌تر فعالیت می‌کنند.

حضور خبرنگار در خط اول جنگ کمی غیرحرفه‌ای است، چون اولین نکته کاری خبرنگار، حفظ جان خودش است. به همین دلیل هرچه حرفه‌ای‌تر باشند، محافظه‌کارترند. خبرنگاران آزاد و بیشتر شهروند خبرنگارهای محلی که برای چنین چیزی آموزش کمتری دیده‌اند، شاید به خط اول درگیری هم بروند. خیلی از نظامی‌ها هم با تلفن همراه، محتواهایی را تولید می‌کنند و به خارج از منطقه درگیری می‌فرستند. گردان‌های نظامی، معمولاً عکاس-خبرنگارهایی دارند که البته خیلی حرفه‌ای نیستند.

❗️ **برای نیروی نظامی مستندسازی می‌کنند؟**

بله اما محتوای تولیدی‌شان از نظر کیفی قابل استفاده است. به هر حال مدل حرفه‌ای کمی سخت است، چون وقتی خبرنگار و مستندساز به منطقه جنگی می‌رود، باید فیلمبردار و صدابردار به همراه داشته باشد، ولی در منطقه جنگی ممکن است همیشه این امکان فراهم نباشد. مثلاً در موصل، یادم است گروه خبری بی‌بی‌سی، سه خودرو داشت؛ یک خودروی محافظ، یک خودروی تجهیزات و یک خودروی خبرنگار و تصویربردار. البته جایی هم بود که هیچ‌کدام اینها همراه خبرنگار بی‌بی‌سی نبود و او فقط با یک موبایل آیفون، کار و درگیری را پخش زنده می‌کرد. عموماً همه گروه‌های نظامی، ضرورت چنین چیزی را می‌دانند و به سیاست‌گذاری نظامی بستگی دارد که علاقه دارند از رسانه استفاده کنند یا نه. گروه مهاجم از این ظرفیت خیلی خوب استفاده می‌کند و رسانه را به عنوان یک نیروی مبارز می‌بیند، مثلاً گروه‌های تکفیری بر استفاده از

❗️ **اصولاً خبرنگاران در مناطق جنگی، چطور به تهیه خبر و گزارش می‌پردازند؟ چقدر خطر تیر خوردن برای آنها وجود دارد؟**

خطر که هست. آدم‌هایی که در جنگ به تهیه عکس و خبر می‌پردازند، معمولاً سه دسته‌اند. اغلب افرادی‌اند که به صورت رسمی از طرف رسانه‌ای مثل بی‌بی‌سی، الجزیره یا خبرگزاری‌ها اعزام می‌شوند. رسانه‌ها هم خبرنگار را پشتیبانی می‌کنند و هم معمولاً پروتکل‌هایی برای کار دارند. پشتیبانی به این معناست که با کشور مدافع یا گروه مهاجم هماهنگی‌های سازمانی می‌کنند تا برای رفتن به منطقه جنگی پشتیبانی داشته باشند یا نیروی نظامی برای محافظت از آنها وجود داشته باشد. دسته دوم خبرنگارانی هستند که به شکل آزاد به مناطق جنگی می‌روند. عکاسانی هم که به عنوان عکاس جنگی مشهور می‌شوند از این دسته‌اند. در مناطق جنگی معمولاً افرادی با عنوان «منیجر» وجود دارند که با ارتباطات خود، خبرنگارهای آزاد را پشتیبانی می‌کنند. دسته سوم هم شهروند خبرنگارهایی هستند که به فعالیت رسانه‌ای علاقه‌مند می‌شوند. حرفه‌ای‌ترین گروه، همان دسته اول است که از قبل می‌دانند قرار است چه اتفاقی بیفتد پشتیبانی دارند، تجهیزاتشان کامل است، روند کارشان حرفه‌ای و خروجی کارشان هم معمولاً بهتر است.

❗️ **حضور خبرنگار در منطقه جنگی، بدون نیروی نظامی به عنوان محافظ ممکن است؟**

خبرنگاران آزاد که گفتیم، این‌طورند اما کارشان خیلی سخت‌تر است. البته منیجرها معمولاً پول هنگفتی از خبرنگاران دریافت می‌کنند و با ارتباطات شخصی خودشان با نیروهای نظامی، محافظت‌هایی برای آنان در نظر